

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyzó küldemények intézendők: **Semináriumi épület.**

Bermentelen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el. A köziratok nem adtnak vissza.

Kiadó-hivatal,

hová az előfizetési pénzek, a lapba szánt hirdetések és felszámolások küldendők: **Nagyter 136. sz. a.**

Hirdetési díjak:

Minden 5 hasábos petit-sor egyszeri hirdetésnél 5 kr. többszörinél 4 kr.

Törzselemes hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.

Minden egyes beiktatás után kincstarti illeték 30 kr.

A nyílt-terhen minden három hasábos garmond-sor díja 20 kr.

Az előfizetők, a hirdetések megszabásánál, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

A képviselő és a választó.

II.

A képviselőválasztási jog, mely szerint minden, vagy legalább mindazon honpolgárnak, aki a törvényhozás útján megszabott kellekekkel bir, módot és eszközt nyújt arra, hogy ha közvetlenül nem is, legalább közvetve befolyhat a törvényhozásba, kétségkívül legfontosabb alapja az önkormányzatnak, mely nélkül nincs polgári szabadság, nincs egyenlőség.

A népek vezetői, a hatalom emberei, sok hosszú századokon át elzárva tartották, az emberiség eme drága kincseinek, a szabadságnak és egyenlőségnek forrását, — az önkormányzatot. Elhitették a szegény néppel, hogy képtelen saját sorsa intézésére s ez ürügy alatt magukhoz ragadták a vezér-gyeplőt, melynél fogva tetszés szerint terelgették a népet majd jobbra, majd balra aszerint, amint a hatalom érdekei kívánták. A népnevelést lelkiismeretlenül elhanyagolva, a népet vak eszközzel használták fel céljaikhoz. Nem merték fejleszteni az értelmet, nehogy kigyuladván a nép lelkében az önismeret és önérzet lángja, felismerje annak világánál alárendelt helyzetét s visszakövetelje, amit oly mesterségesen kivettek birtokából, — emberi jogait.

Végre ütött az óra s feljött a hatalom jármába zárt nép sötét egére, a felszabadulás, a jogegyenlőség megváltó napja; amidőn a kiváltságok válaszfalai, a korszellem egyetlen szavára széthullottak s az emberiség birtokába lépett közös tulajdonának, mit az előjogos osztályok tetszés szerint monopolizáltak; azaz a nép ismét ura lett önmagának.

A jogegyenlőség kigyuladt napjának sugárszállai csak lassanként hatolhattak tovább-tovább; mért még mindig sok és elég sűrű ködoszlopok állottak útjában, melyek gátul szolgáltak a fény terjedésének.

Hazánk egére is felsütött a jogegyenlőség napja; de fájdalom csak rövid ideig ragyoghatott a sok ködtől és homálytól. De a szükségesség böleselete nem sokára meggyújtja a faklyát, melyet örökre kioltottak hittek.

Ma már hazánk ismét alkotmányosan kormányoztatik. A megakasztott kerek ismét mozgásba hozottak. A nép újból befolyhat az ország kormányzásába. Jelese maga választja tisztviselőit; a képviselőválasztási jogcselekmény közvetítésével, ő is hozzájárul a törvényhozás munkájához, mely az önkormányzatnak legfényesebb nyilvánulása.

Azt mondja ugyan a törvényhozótestület egyrésze, hogy ez csak a papiron van így; de valósággal másként áll.

Ezuttal nem vitatjuk ez állítás igazságát.

Megengedjük, hogy még nincs minden úgy, mint kellene. Lehet, hogy a kormányzat némely ágának kezelése, nem felel meg teljesen az alkotmányosság, az önkormányzat szigorú követelményeinek; de annyi ta-

gadhatlan, hogy sorsunk kormánygyeplője kezeinkben van. Tőlünk függ, hogy azokat aképp tartsuk, mint saját jólétünk, boldogságunk és jövőnk kívánja.

Nem elég-e ez?

Nem csak hogy elég; desőt ebben mindazon erő és hatalom összpontosulva van, mely szükséges arra, hogy hazánk alkotmányát, szabadságát, jólétét és boldogságát tovább fejleszthesstük.

Avagy a szabadválasztási jog, nem elég hatalon-e a polgárság kezében.

Valóban az!

A szabadválasztási jog, egyik leghatalmasabb tényezője a közéletnek; a legbiztosabb eszköz a népfőnség magasztos eszméjének megtestesítéséhez.

Honnét van tehát, hogy sok alkotmányos ország, némi tekintetben Angliát sem véve ki, mégsem élvezi azon boldogságot, melyet a szabadválasztási jog gyakorlatának nyújtani kellene?

Önmét, mert nem minden választó jár a saját lábán; mert sok, a legtöbb választó nem érzi, nem ismeri önbecsét, mely pedig legbiztosabb fegyver egy a hatalom tulkapásai, mint az állhazafiak, a nagyravágyók és önző haszonlesők erkölestelen irányzatai ellenében; mert még mindenütt nagy azok száma, akik ahelyett hogy a kevésbbé művelt választókat felvilágosítanák a pártok állásáról, azok elveiről és céljairól: félrevezetik, ámitják a tömeget nemcsak, desőt megvásárolják a becsületet, a munkát, az elvet, a jogot és az embert.

Óh! ha minden választópolgár tudná, és átérezné, hogy mennyire szánandó és nyomorult az, aki eme legszentebb állampolgári jogát, vele akaratát, meggyőződését, elvét, következképp ezekkel saját és utódai sorsának és szabadságának, intézési hatalmát, bárminő díjért áruba bocsátja és eladja: bizonyynyal undorral fordulna el azon lélekvászárilóktól, akik az emberi méltóságot és erkölesöket eképp akarják bemoeskolni.

De nemcsak az ily választó szánandó; hanem szánandó még az a kormány is, melyet egy ily uton beválasztott képviselőkből alakult többség támogat. Mert ahol az országgyűlési többség, nem a nemzet szabadakaratából, hanem mesterséges utak és eszközök alkalmazásával jött létre; ott a képviselőlet s ennek kifolyása, — a kormány, sohasem lehet a nemzet közakarátának hű kifejezése; amely kormányt pedig nem az egész nemzettest, hanem csak néhány kiváltságos vagy kegyelt osztály támogat: annak előbbutóbb biktia kell.

E föltevést igazolják a legujabb időkben, a porosz-osztrák és a francia-porosz hadjáratok. Amott az absolut kormányforma helyett, végre is alkotmányos kormányformát kellett behozni a monarchiába; emitt pedig a császárság végkép megbukott.

Ezek nem frázisok, ezek tények, melyeket semmi álokoskodás sem képes megdönteni.

A tények logikája kérelmelhetetlen.

Igaz, hogy e bajon épen maga a törvényhozó-testület segíthetne leginkább, oly törvények alkotásával, melyek ama vesztegetési kísérleteknek és lélekvászárásoknak elejét vennék!

De lehet-e kilátás ily törvények életbe léptetésére ott, ahol az ily törvények alkotására hivatott országos testület többsége, épen az ily törvények nem létezésének köszönheti törvényhozói magas állását!

Nincs; bizonyynyal nincs!

Hol van tehát a gyógyszer, mely e veszélyes bajon segíteni tudna? hol a hatalom, mely az ily visszaéléseket egy tollvonással megszüntethetné?

Egyedül a választópolgárság kezében van e gyógyszer. Ott van e hatalom a polgárerényben a lángoló honszerelemben a választók önbecsérzetében. Ott van a képviselőre adott szavazat súlyában.

Az alkotmányos ország polgárainak két dolgot kell mindenekelőtt megfigyelni s attól tételezni föl szavazatát az országos képviselő megválasztásánál.

Az első az, ha vajjon a választandó képviselőjelölt társadalmi és magán viszonyaiból kifolyó érdekek, nem jönnek-e összeztüközésbe a népképviselővel együtt járó kötelekességekkel? Azaz, vajjon az illető képviselőjelölt nem tagja-e oly testületnek, vagy kiváltságos osztálynak, melynek érdekei merőben ellenkeznek a választók érdekeivel, mely kényszeríti helyzet azután lehetlenné teszi, hogy a képviselő a nép érdekei mellett harcolhasson?

Ez az, ami mindenekelőtt megfigyelendő.

A másik, ami szemelőtt tartandó a képviselőválasztásnál az, hogy vajjon bir-e az illető jelölt azon lelki függetlenséggel, önállósággal és hazafias érülettel, melyek minden szédítő ígéretek előtt megóvhatják őt, az elváltoztatás tévedéseitől?

Csak ha ily szigorú megbíralás után adja szavazatát a választó képviselőjére, lehet nyugodt, hogy érdekei hű képviselőre találtak a megválasztott személyében.

Az alkotmány-tudomány s a népképviselői rendszer elvei szerint, két főkörműny van, melyek egyedül biztosíthatják ugy az állam, — mint a polgárság jólétét, fenállását és jövőjének fejlődését.

Amely alkotmányos állam codexéből a nép erkölesére oly káros irányban ható vesztegetéseket sujtó, — s az állam-hivatalnokokat az ország képviselőletéből kizáró törvények hiányzanak, ott nincs valódi népképviselőlet.

A vesztegetés megmételyezi az erkölesöket; elfojtja a meggyőződés és a szabadakarat szavát; meglopja az egyén önbecsérzetét, hitvány áruvá aljasítván azt le.

Az oly törvények pedig, melyek megengedik, hogy a képviselő államhivatalnok is lehet: lehetlenné teszik az alkotmányos és jogélet továbbfejlődését az államban.

Ezek az elvi igazságok, melyeket minden választópolgárnak tudni és tisztelni kell.

KÖZÜGYEK.

Önody Géza szolgabíró körlevele az alsó-dadai járás közönségéhez.

Önody Géza, aki bár szabolesmelyi birtokos szülők gyermeke, mégis oly különös módon és egészen váratlanul választott meg szolgabíróját, közelebb egy körlevelet intézett az alsó-dadai járás közönségéhez, mely körlevélben míg egyfelől őszinte köszönőtet fejezi ki megválasztásáért, másfelől igen szép oldalról mutatja be magát.

Ugy látszik, hogy az élte legszebb korszakát élő ifju, teljesen tisztában van önmagával és állásával s hivatalos állásának nemcsak szedd, de árnyoldalát is igen jól ismeri; ami mindenesetre első kellék ma egy tisztviselőben.

Hosszas jellemzés helyett, álljon itt a körlevél kivonata.

„Azon bizalomért, — hangzik a körlevél egyrésze, — melylyel a járás szolgabírójává választattam, fogadják e járás t. cz. közönsége őszinte köszönőtetem.

A reám ruházott hivatalt, úgy iparkodom betölteni, hogy annak, mind a korszerűség, mind a t. cz. közönség kívánalmainak eleget tegyek. Eleget fogok pedig tenni akkor, ha mind a t. cz. közönség jogszerező, mind az eljárásság lelkesült, és pontos tevékenységére határozottan számíthatok. A jólétet, a népek boldogságát, s egyáltalán az ép és erős államéletet, csak a rend és igazság együttes érvényesülése szülheti. Ezt pedig hogy érvényesíteni lehet, számtalan példák igazolják.

Az események és idők által szétzilált állami viszonyok, hogy rend, és igazság által többször helyreállítottak: történeti tény. E történeti tényben, kiknek jutott az érdem és dicsőség legjelentékenyebb osztályrésze, mint épen a tisztviselőknél.

Aki lelkiismeretével tisztában áll; gondolkodás és képzettség tekintetében, a műveltség kellő fokán áll; ha az erő, kitartás, szorgalom, pontosság érzete, szívben és lelkében él: rossz tisztviselő nem lehet. E kellemeknek, hogy képes, de egyáltalán köteles is leszek megfelelni, számolva önmagammal, öntudatosan bizva képzettségemben, jogosultam állithatom, sőt az egészjárást határozottan biztosíthatom. Mit többi járási tisztis társaimtól várok, szintén nem több, mint mennyit önmagam részéről igérek.

Aki a reá ruházott kötelességnek megfelelni nem képes, — nem tud, vagy nem akar, a törvények végrehajtója nem lehet. Azért nyíltan és határozottan ki merem mondani, hogy a járás összes tisztviselői iránt, épen úgy, mint egyesek iránt a nép és törvény érdekében igazságos, de egyszersmind a legesélyesebb mulasztásoknál szigorú leszek. Ezzel tartozom lelkiismeretemnek, tartozom hivatalomnak.

A t. cz. közönség pedig a közzételt elérését kétség-telenül célzó ezen törekvéseimet, együttes jog érzetével vagy támogatni fogja, öntudatos polgári és hazafias gondolkodása, úgy érzem teljesen biztosít.

Közi Thury György,
Polgár város főjegyzője.

EGYELEK ÉS TÁRSULATOK.

!!!

Az érdekelt körökben nagy meglegedést szült azon értesülés, hogy kereskedelmi miniszteriumunk részéről, a kiházasító-egyletek ügyében e napokban egy enquett-bizottság fog összeülni.

A „Szaboles“ tárczája.

Az emberiség faj-egysége és eredeti állapota.

(Mutatvány dr. Fischer Lajos „Általános Antropologia“ című művéből.)

Aki az ember felől magának tisztá ismereteket akar szerezni, nem elégséges azt csak mint egyedet tekinteni; hanem szükséges öt mint társas lényt felfogni s e társas lényeket az emberi nem fogalmában egyesíteni. Már most, ha így tekintjük az emberi nemet; azon kérdés támad: honnan származott az emberi nem? Vajon mindnyájan egy és ugyanazon lényiek-e, vagy határozott faji különbség van-e köztük?

E kérdés jelenleg annyira foglalkoztatja a tudós világot, mikor megérdeklő, hogy behatóbban tárgyaljuk azt.

Tagadhatatlan, hogy Darwin beszámazási elmélete nagy mozgalomba hozta a tudományos s nem-tudományos világot. Mindenki, boldog, boldogtalan, tudós, tudalékos jogosulva érzi magát e fontos kérdéshez szólni anélkül, hogy a nagyfontosságú kérdés fölött valaha komolyan gondolkodott, vagy Darwin teóriáját csak felületesen is tanulmányozta volna. Sokan csak hallásból beszélnek, s rosszul fel fogott nézetiknél fogva akarnak maguknak döntő befolyást tulajdonítani. Az ilyen egyének valóságos dogmatisták, kik, mert valaki valamely elméletet feltesz s ez felületen belátással, érzelmi érzetükkel jobban megegyezik, elfogadják a tant, s a „hiszem mert hiszem“ helyett, a hiszem, mert tet-szik“ jelszót tűzik zászlójukra. Természetes, hogy az ily vélemény-nájművelők nem sokat adunk; hanem csak a tudomány embereit vesszük figyelembe s azok ellen-vevéseire reflectálunk.

A Darwin-féle elmélet magában véve nem új, csak-hogy ily határozott alakban még nem volt kimondva.

Igy Lamarek francia bölcsész a mult század második felében s a jelen század elején Linné jeles botanikus ellenében, ki azon vélemény mellett harcolt: hogy annyi faj létezik, mint amennyi életalak teremtettét kezdettől fogva, az élő lények származására nézve a következő feltételeket állított fel. 1. Az osztályok,

E tárgy napról-napra közérdekké válik s mélyen behat a társadalmi életviszonyokba.

A borsod-miskolci kölcsönös kiházasító-egylet által, az ország minden részében a legnagyobb összegek fizetettek ki. Ugy kiházasító-egyletek nőnek mindenfelé mint a gomba úgy, hogy e dolog közelebbi megvizsgálása valóban már égető kérdéssé és lelkiismeretes dologgá vált.

Személyes tapasztalataink nyomán — melyek kizárólag Nyiregyháza s a borsod-miskolci kölcsönös kiházasító-egyletre vonatkoznak, — csak jót, sőt a legjobb értelemben nyilatkozhatunk. Nehány hét alatt ugyanis 5—6, sőt 8000 o. é. frntyi összegek is fizetettek ki egy-egy házaspárnak a nyiregyházi főügy-nökség által.

Ily tények előtt közönséges embernek kalapot kell emelnie; csak a mélyebben látók mondhatják ki ítéletüket.

Annai azonban tény, hogy a hasonló természetű egyletek közt, csakis annak adható mindig az előny, melynek alapja a kölcsönösség. Csak az ilyen egylet-nél részesülhet a biztosított minden telhető előnyben; ellenben oly egylet-nél melyek alapja egy részvényes-társaság; mindezen előnyöket a részvényes tagok élvezik. Lehetetlen tehát ez okból nem ajánlani minden-kinek borsod-miskolci kölcsönös kiházasító-egyletet mely a biztosítottak napról-napra több és több előnyöket nyújt.

UJDONSÁGOK.

+ A nyiregyházi követváltásai összeírás, egy időközben érkezett belügyminiszteri intézkedés következtében, folyó hó 10-ikén veendi kezdetét és tart 14 napon át félbeszakítás nélkül. Az összeírás az új városháza délkeleti részén, a r. cath. iskolával szem-között fekvő és nemzeti zászlóval jelölendő utca felőli kisteremben fog történni.

3. A felsőtiszavidéki gazdasági-egylet által rendezendő gazdasági kiállítás határideje, mely a f. é. júliushó 22, 23, 24 és 25-re tüzetett volt ki, tekintettel egy-résztől a képviselőválasztási időpontra, másrésztől a Miskolcon ugyancsak júliushó 10, 11, 12 és 13-ik napjaira eső gazdasági kiállításra, honnan igen sokan át-jöhetnek az itteni kiállításra is, a tegnapielőtt tartott rendezőbizottsági és választmányi értekezletben, f. é. júliushó 17, 18, 19. és 20-ik napjaira tétetni határozott. Bejelentési határidőül pedig júliushó 7-edike je-jelöltetett ki. Az évenként tartatni szokott megyei lóki-állítás is e napokra tüzetett ki.

* A nyiregyházi baloldali pártnak mult-hó 26-án tartott közgyűlésében, Krasznay Gábor elnök, a következő irásba foglalt indítványt terjesztett elő a közgyűlésnek: „Mondja ki a közgyűlés, hogy a választás-cseljából gyakorlati szokott vesztetést gyalá-zatnak, politikai és erkölcsi bűnnek tekinti Midon az itt egybegyűlt választók ezennel kijelentik, hogy a fent-bbri erkölcsi és politikai szabályt a városunkban fo-lyamatban levő képviselőválasztási körüli eljárás tekintetében magukra nézve kötelezőnek ismerik s magukat annak önként alávetik. A közgyűlés nem kételkedik abban, hogy e rendszabályt a helybeli „Deákpart“ ma-gára szintén kötelezőnek elismeri s felhívja a Deákpart-t a haza, az emberiség és a közérkölesség nevében annak kijelentésére miszerint: a fentbbri szabályt ma-ga részéről hasonlóan elfogadja s az eljárás tekintetében magát annak szintén aláveti. A fentbbri szabály elfogadásával mind a két fél felhívja maga iránt a nyilvánosság ellenőrzését, s kijelenti hogy eljárása tekintetében felelős lesz, a haza, a közérkölesség és az Isten ítélő széké előtt.“ A közgyűlés, az általános helyesléssel és közzétesszel fogadott indítványt ma-gaévé tévén, az abban foglalt erkölcsi szabálynak ma-

rendek s fajokrai stb. rendszeres beosztás mesterséges. 2. A fajok csak lassan képződtek, csak relativ tartós-ságuk van, s csak biztos időhatárok közt változhatla-nok. 3. A külvilágon különbözőleg nagy befolyással van az állatok szervezeti állapotára, általános alakukra s egyes részeikre nézve. 4. A természet az állatokai csak lassan egymásután hozta elő neanyiban a legelő-sőkon kezdve, s a legelőket-lesebbekben végezte. 5. Nő-vények és állatok csak ingerlődesi fogékonyaságuk által különböznek egymástól. 6. Az élet csak természetűtől tünetmény. 7. A sejtiszöveték minden szerves lény anyja. 8. Nincs különös életkor. 9. Az idegrendszer segítségével képződnek az eszmék s minden értelmi tevékeny-ség. 10. Az akarat nem teljesen szabad. 11. Az ész semmi egyéb, mint az ítéletek segítségével nyert fejlődési fok. Ezint pontokban mint látjuk teljesen benn van a Darwin-féle teoria lényegében. Darwinnel majdnem egyidejűleg működött Geoffroy St. Hylaire kitűnő zoolog. Ez szintén a fajok lassu egymásután fejlődését teszi fel, csak-hogy e változatosságok a legkor, hűfők a víz és a szárazváltalom stb. befolyásának tulajdonítja. Azonkívül felveszi a szerek képzésének egyforma tervét.

Németországban valamivel két három évtizeddel később Oken Lörincz természetvizsgáló tint fel s különösen kiképezte a sejtant. Nevezetes „ös nyál-kája“, melyből minden ered, hasonlóan a mai „plasma“ „protoplasma“-val. Nem kevésbé nevezetes „azalag, vagy hólyagocskák elmélete“ mely szerint minden szerves lény, úgy szinte az ember is az ily többé-kevésbé változatos összetétel szerint ezen „azalagok-ból“, vagy „önyálka-hólyagocskából“ származott.

Nem különben Lyon jeles angol geolog is pár-tolja mindez elméleteket.

Legyen mindez elég arra, hogy a Darwin-féle teoria forrásáról tisztában legyünk.

Darwin ezen alaplól kiindulva, a kísérlet útján azon tapasztalatra jutott, hogy az állatokat mester-séges párosítás (künstliche Zuchtwahl) követke-zésben lehet idomítani elannyira, hogy ugyanazon faj-nak különböző példányaihoz majd egészen eltérő vál-fajokat (Spielart) lehet létrehozni s ezen válfajt áll-landósítani lehet öröklés útján. Ámbár ez a körülmé-

gát aláveti, s az elnökök megbizta, hogy e határozatot a helybeli „Deákparttal“ közölje, egyszersmind kinyo-matott falragaszokban hirdesse ki!

(J—i) A nyiregyházi ipar és kereskedelmi bank népbank osztálya, mult-hó 21-én megnyilván, a befizetések megkezdődtek. A törzsbetét minden egyes könyvecské után 1 frt; ezenfelül minden alkírt tag kö-telezi magát, a törzsrészek után 10 éven át, hetenkint egy-egy törzsrésze 25 krt előre fizetni a bank pénz-tárába s a népbankosztályi üzletrendje minden pontj-ának magát alávetni.

= Kótaj községben, mint halljuk, egy pesti fi-atal orvos telepedik le az ottani közbirtokosság felhi-vása és biztosítása következtében. Sokáig élének a kó-taji derék közbirtokosok, akik ily nemeseb éreznek és gondolkodznak szegényebb embertársaik jólétéről.

△ A nyirbatori választókerület baloldali el-veket valló része, Gencsy Károly képviselőjelölt kö-rüli csoportosult Megválasztatását bizonyosnak tartják.

(K.) A bogdányi választókerületbeli baloldali elveket valló választók, folyó hó 5-én értekezletet tar-tanak a „Sóstón“, a fellépendő képviselőjelölt szeme-lye iránti megállapodás tárgyában.

○ A nyiregyházi háztulajdonosok felhiva-tak, hogy akik az ézevi júliushó 17. 18. 19. és 20-án Nyiregyháza tartandó gazdasági kiállításra érkezendő idegeneknek, illő díj mellett szállást és istálló-t adni akarnak, és szándékukat sziveskedjenek a „Sza-boles szerkesztőségénél, legfeljebb f. é. júliushó 1-ig bejelenteni: hogy a jelentkező kiállítási személyzet la-kásáról s a szükséges istállókról idejében gondoskod-hassék az illető végrehajto küldöttség.

Sz—y) A bujtos melletti téglavető-gödrök egyike, mely épen telve volt vízzel, pünkösdtől másnap-ján, három ártatlan gyermekéletnek lett volna sírja, ha az ar történetesen vetődött derék emberbarát nem bir elég bátorsággal és erővel. Hála égnek és a Gond-viselés által arra vezérelt Kovács Pál nevű derék pol-gártársunknak, ma már mindhárom gyermek veszélyen túl van. Mint halljuk, a városi tanács 20 frtot és nyilv-ános köszönőtet szavazott a széplekű életmentőnek. Mi pedig a városi tanácsnak szavazunk köszönőtet e ne-mes tetteért.

(T—y) Polgár városa mult-hó 23-án ritka ünne-pélynek volt tanúja, aminő csak nagy időközben szok-tott előfordulni. Két testvér ugyanis, névszerént Nemes Tóth Mátyas és Nemes Tóth József aranyenyeg-zőjétt tartá e napon. Az első 56, az utóbbi 52 évet élt házassági életben. Az ezeltől felszázaddal kötött miundkét házassági frigyét főtisztelendő Eperjessy Fe-rencz eszperesplébános ur erősítette meg és ismételte a fölöttük ezeltől felszázaddal elhangzott s a szó szor-ros értelmében megfogadott egyházi áldást egy, a je-lenvolt nagyszámu közönséghez intézett alkalmi beszéd kíséretében. A szertartás után a két boldog párt haza kísérték, hol is azután a csárdást, mint levelezőket írja, ősi szokás szerint mindkét pár eljárta.

(?) A nyiregyházi nyomda meghatóan szomorú kötelességet teljesített a mult léten. Még aligha került ki ily nyomtatványi e fiatal nyomda preséból, mint ama „gyászlap“, mely Dobay Sándor polgártársunk fiatal, élettelen jeének, született Gafton Emiliának oly megdöbbentően gyors halálát hozta köztudomásra. A gyászszélű lapokat nem kellett megzátolni; megzátatta azokat a főnökönjüket gyermeki ragaszkodással szerető nyomdai fiuk hulló könyvére. A koporsó, mely egy-élettel zár magában, mindig megható; de még megha-tóbb az akkor, ha szük falai közé egy fiatal életet, egy jó anyát zárt az enyészett angyala, mint itt is, ahol a korán elköltözött lélek 3 nevetlen árvt hagy hátra, akik hiában keresik a szerető édesanya tekintetét és éltető mosolyát; örökre elveszett az tőlük. Szefid és csendes legyen az oly korán bekövetkezett álom! Az emlékezés és a szeretet őrizték, a már megdicsőült

nyeknél fogva nem mindig ugyanaz; épen ezért nem áll ama tétel, hogy „egyenlő egyenlőt nemz“; hanem „egyenlő egyenlőtlen“ is hozhat létre. Innét vannak a válfajok. Tehát amit a mesterség létre hozhat, azt a természet képes előállítani az évek milliói s milliói sorozatán át.

Darwin-4—5 öspárt vesz fel a növényekre s 4—5-öt az állatokra nézve; ámbár azt is megengedi, „hogy minden szerves lény ugyanazon származásu.“ „Miért is megengedem“ mondja „hogy valószínűleg, minden szerves lény, mely valaha e földön élt, vala-mely egyetlen és alaktól származott, melybe az élet a teremtő által behelhetett. Ámde ezen következtetés csak anglogiákon alapul, s nem lényeges, vajjon azt az ember elfogadja-e vagy sem.“

Darwin ezen engedelessége azonban nem tet-szett azon uraknak, akik az élő természetbe erővel beakarják vinni az egységet s állat növény közt ki akarják mutatni a legzorosabb rokonságot. Így Bronn tanár Darwin munkájának rosálja eljárását; mert ugymond, ha nyoloz vagy tíz ösz-szülöt vehettek fel, mert nem vehetnek fel többet is; és ebben teljesen igaz is van. De ő ezzel nem elégszik meg; hanem Bronn ragaszkodik az ugynevezett „sejt“ vagy „mag-hólyagocskákhoz“, s ebből származtatja az élő vi-lágot. Büchner is e nézethez csatlakozik, s rosálja Derwinban „hogy felvételnek megállapításában nem járt el szigorúban s határozottan. Igaz, hogy állítását „talan“-nal kezdte; de ez mitszen tesz, hisz már anyi „talan“ vettek be a tudományos elméletek megállapi-tásába, hogy vögre nem tudja a kutató, melyik „talan-nak adjon igazat. E „talanok“ történetében az a leg-vezetelmesebb körülmény, hogy mindegyik észlelő szor-rosan ragaszkodik saját „talajához“; nem gondolva azon gyenge indokokra, melyekkel feltevést támogat-hatja. Igaz, hogy a teremtés s származás történetére nézve teljes biztonságra nem juthatunk; de mégis tu-dományos kötelesség, azon felvétet elfogadni, mely legalaposabban van indokolva, s mely a józan észsel leginkább megegyezik.

(Vége köv.)

lélek hamvait takaró sirlomot! A gyász és fájdalom legnehezebb nemével meglátogatott férj pedig, találon vizsgálódást kis árúval által most méginkább igénybe vevő munkásságán kívül, azon tudatban is, hogy vesztesége fölötti fájdalmában sokan, igen sokan részt vettünk.

*** Deressin József** a török szultán lovardaigazgatója, Debreczenből, ahol már régóta a legnagyobb tetszés és részvétel közt működik, jól szervezett társulattal, Nyiregyháza jö néhány előadásra. A circust már készítik is a „nagyvendéglő” melletti üres téren.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

„Lukács Ödön kisebb versei”

czim alatt, egy 144 lapra terjedő, s 62 önálló költeményt tartalmazó füzet jelent meg a múlt hóban Nyiregyháza, Dobay Sándor nyomdájában és küldetett be szerkesztésünkhöz.

Ez új irodalmi termék, leginkább két tekintetben költ érdeklődést és támaszt figyelmet maga irányában. Először, e füzet második vers terméke a szabolsmegeyi sajtónak, melyre mint ilyen már magában büszkék lehetünk, ezenkívül szerzője egyike itt Nyiregyháza és a megyében a legkedveltebb egyéneknek, aki nemcsak szeretetreméltó egyéniséggel és szelid modorával, hanem kitűnő egyházszenoklatti tehetségével is méltó helyet foglal el az elsők közt. Igen kedves érzést támasztott tehát tisztelői keblében a hír, mely a jeles szónok részben már a fővárosi és a megyei lapokból is előnyösen ismert költeményeinek megjelenéséről beszélt.

Másodszor azért is kedves jelenségül tűnik fel e füzet, mert a most felszinen lebegő politikai küzdelem közt s a fiatalabb költőink által művelt, világlámpát szelvelgő irány mellett, kimondhatlanul jólesik a valódi érzés hangjaival találkozni, melyekben e füzet nagymérvben gazdag.

Nem állítjuk, hogy Lukács Ödön versei egytől-egyig kitűnők. Van köztük több kevésbé sikerült, mint minden kezdő versei közt akadt és akadt, a később országos hírre vorgódtó tehetségeket sem véve ki. Annnyit azonban tétova nélkül mondhatunk, hogy Lukács Ödön verseiben igen sok érzés, melegség és igazság van, melyek a költői hivatottságnak kétség-telen jelei és bizonyítékai.

Különösen szerencsés az érzelmeik festésében. Kiváló gyönyögté képezik e versfüzetnek az „Erini,” a „Szülőföldemen,” az „Özvegy asszony,” a „Gömörben,” a „Jer ülj le mellém,” a „Ti az öröm és élvek uszorisai,” czimű költemények.

Gyönyörűen festi a „Jer ülj le mellém” és a „Ti az öröm...” czimű költeményekben a családi élet örömeit és boldogságát.

Az érzelmeik színezésében különösen szerencsés szerzőnk: a nyelvezet azonban sokhelyütt gyenge.

Pár kevésbé sikerült fordított vers is van a füzetben.

Még egy megjegyzésünk van, mely megjegyzés újabb költőink nagyszere is érthető; az t. i. hogy több komoly irányu s bizonyos alap gondolat felé hajló költeménynek nincs czime. Az első sornak czimül használása csak a dalnál járja meg. A „czim” a költeménynek lelke és magva, mely nélkül sohasem lehet egész a költemény.

Bolti ára e füzetnek 1 ft. (==)

A KÖZÖNSÉG ROVATA.

Értesítés.

A nyiregyházi ág. ev. tanító-kör május 26-kán tartott értekezletén, az elemi iskolák nyári közvizsgáinak határidejét, következő sorrendben alapította meg:

1. A tanyai iskolák vizsgái: június 17, 18 és 19-kén reggeli 8—12 óráig, délutáni 2—6 óráig tartatnak meg.

2. A városi elemi iskolák vizsgái: június 23-kán délután 3—5-ig Nádor-utcai első elemi osztály; jun. 24-kén délelőtt 8—10-ig, központi közép fiú osztály; jun. 24-kén d. e. 10—12-ig, központi közép leány osztály; jun. 24-én d. u. 2—4-ig, felvegi első elemi osztály; jun. 24-én d. u. 4—6-ig, központi első elemi osztály; jun. 25-én d. e. 8—10-ig, felső elemi fiú osztály; jun. 25-én d. e. 10—12-ig, felső elemi leány osztály; jun. 25-én d. u. 2—4-ig, alvegi első elemi fiú osztály; jun. 25-én d. u. 4—6-ig alvegi első elemi leány osztály; jun. 26-án délelőtt 8—10-ig, buzatéri első elemi osztály.

Tisztelettel felhívotnak a t. cz. szülők valamint a népev. buzgó barátai és pártfogói, hogy ezen közvizsgákra minél számosabban résztvevni sziveskedjenek.

Közi: Pásztor István a tanító-kör jegyzője.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

A magyar farm-társulat.

Nem ismeretlen, hogy a hazai gazdasági osztály legnagyobb részének egészen szeszélyektől függő s ép azért válságos existenciája van.

Hogy nagy s középbirtokosaink legnagyobb része a szerény gazdai névvel többre törekszik s ezért elmulasztja a mezői gazdálkodáshoz ma már mulhatlanul szükséges szakismeretek tanulmányozását, melyek hiányában a legjobb akarat mellett sem ismeri föl azt: hogy helyes arányok nélkül gazdálkodás, vagy gazdálkodtatás által valamint önmagának, egy társadalom egyetemének kárt okoz.

Hogy a szakértelmüknek fogva valóban azoknak nevezhető földbérlet száma nálunk ma még igen csekély, s a magas bérárakat hajhászó rövid tartalmú dívatos bérbeadási módor mellett — a földnek okoskerüen élvezhető kamatjöveldelme helyett — annak, töke-

értéke támadtatik meg, s ezáltal a jövő érdekei csőstörtébe dobtatnak oda a jelen mérhetetlen pénzvágyának.

Hogy a fölbérlésre valóban hivatott szakértelem s gyakorlatlaltal is bíró gazdasági osztály így elforgácsolat, amint ma áll, nem rendelkezik elég s oly pénztökevel, amely őt az okoskerüen bérlővé lehetésre képesítene.

Mind Ezeket ismerve és megfontolva azon lhtben vagyunk: hogy ez ügy által kiválóan érdekelt birtokos, bérlő s gazdasági osztálynak az „önsegély s önbiztosítás” elvei alapján létesített szövetkezése által elérhető leend az, hogy a birtokos osztály állandó, szelhető erre helyzetők s szakértelmők által utalt bérlőköz; a gazdasági osztályt lassankint a jelenleginél méltányos existenciához, s végre gazdasági termelésünk egész tömege nagyobb biztosabb, s a föld erejét mégis kimelőlőbb produkcióhoz juthatna.

Miért is az érdekeltek által Pesten f. é. márczius 24—26-án tartott értekezlet megállapodási tolytán a czélba vett társulat alapvonalai a következőkben alapítottak meg:

Alakítsanak a birtokosok, bérlők és gazdasági osztály „Magyar farm-társulat” czime alatt szövetkezetet:

a) A melynek alapját 10,000 darab egyenkint 100 ftos névre szóló alapítványi befizetés által 1,000,000 ft képezze;

b) a teljesen befizetett s biztosan elhelyezett töke leend az alap, mely garanciául szolgál a bérbeadóknak az iránt, hogy ha a szövetkezés által biztosított bérlő bérjáradékat nem fizethetné, azt helyette e társulat mindenkor pontosan teljesítend;

c) miért is a társulat a bérletek létrejötténél közreműködőnek, s olyanokat, az alapszabályokban megállapított módokat szerint, egy és ugyanazon egyén számára 100 holdnál nem kisebb, 1500 holdnál nem nagyobb terjedelemben, csakis tagjai számára létesítene, — kik viszont:

d) a közreműködés és a földtulajdonos irányában a társulat által elvállalt biztosításért, a bérosszeg után, a lehető veszélyeztetés mérvének megfelelő százaléku díjat fizetnének a társulat javára, — a bérnemfizetés esetében a bérletnek a társulatot illető jogával;

e) a társulat az ekként bevett s a kezelési költségek s netáni veszélyekre kiadott összegben felül maradt pénzből mérsékelt kamatot fizetne az alapítványi tőkének után, — az ezen felül maradó összegből „tartalékalap” képezetnének.

Kimutatása

A nyiregyházi takarékpénztár 1872-ik évi május havi forgalmának.

Bevétel:

1872-ik apr. 30-ról áth. készp.	16817.53
Betételek	107875.07
Visszafizetett kölcsön	170.—
„ előleg	1048.—
„ váltó	130660.—
„ zálogkölcsön	248.—
Kölcsön után bevett kamat	18.—
Előlegezés	249.56
Leszámitolás	5269.07
Zálogkölcsön	14.50
Könyveske díj	2.28
Késedelmi kamat	193.27
Kezelés díj	3.—
Nyomatványokért	239.30
Visszlezámitolt váltók	23000.—
Magyar földhitelintézet	2673.—
Jutalék	39
Házbér	37.50
Alaptőke	40.—
Összesen	288558.47

Kiadás:

Visszafizetett betételek	41845.84
„ folyó kamatok	402.89
Kiadott kölcsönre	2300.—
„ előlegezésekre	175864.—
„ váltókra	548.—
„ zálogkölcsönre	320.82
Tisztí fizetések	383.43
Vegyes költségek	468.—
Osztalék	1.62
Visszatértített kamat	512.—
Visszlezámitolt kamatok	40.—
Jótékony czélú adomány	400.—
Jöveldelmi adó	14239.14
Magyar földhitelintézet	51232.73
Készpénz maradvány	288558.47
Összesen	288558.47

Kovács László könyvvezető.

Forgalmi kimutatás

a nyiregyházi ipar- és kereskedelmi banknak május haváról 1872.

Bevétel:

Pénzmaradvány apr. 30.	1118.64
Visszlezámitolások	78388.64
Kamat nélküli letételek	1100.—
Értékpapírok	1190.—
Külfönbélék	128.64
Népbank osztály	2815.25
Váltó tárcza	265608.17
Lesz. kamatok	6235.60
Előleg kamatok	237.55
Előlegek	3850.12
Könyvetételek	31982.61
Összeg	392655.22

Visszlezámitolások	68753.22
Költségek	174.99
Bizományok	75.—
Tisztífizetések	424.99
Kamat nélküli kivét	2700.—
Osztalékok	886.—
Értékpapírok	726.42
Folyó számlák	4916.70
Lesz. kamatok	1131.03
Előlegek	14257.—
Könyvet. kamat	858.54
Könyv kivételek	23842.42
Váltó tárcza	265890.86
Pénztár május 31.	7982.05
Összeg	392655.22

Andress Károly könyvelő.

— **A m. kir. pénzverdéknel** az 1871. év 1-ő negyedében vert és forgalomba tett fémváltópénz kimutatása. Az 1871. év végeig veretett összesen 20 krajczáros ezüst váltó pénzdaráb 27,685,912; 10 krajczáros 48,103,269, melynek érték összege 10,348,109 ft 30 kr. Az 1872. év első énegyedében 20 krajczáros 621,657; 10 krajczáros 143,810, melynek érték összege 144,712 ft 40 kr. Tehát összesen veretett az 1871. évben és az 1872-ik év első negyedében 20 krajczáros 28,340,569 db. 10 krajczáros 48,247,079 db, melynek érték összege 10,492,821 ft 70 kr. A pénzverdéknel 1872. év april 1-én levő készlet tesz 20 krajczárosokban 78,522 darabot, 10 krajczárosokban 115,386 darabot, melynek érték összege 27,243 ft.

Uzleti értesítés.

Nyiregyháza, jun. 2.

A gabonaüzlet menetére s az árak megállapodására az utóbbi hetekben az időjárás határozottan befolyt.

A hetek óta tartott tikasztó hőség a mezőgazdák várakozását nagy mérvben lehangolta; a gabona készletek csekély volta pedig hathatós tényező volt az árak felszökötésében. Valóban a netovábbat ért hőszéledükre s általánosan a kereskedelemre igen kevés örvedetes kilátást nyújt s ha sajnos azon bizonyosság hogy gyümölcsünk ez idén igen kevés lesz, sajnosabb még azon körülmény, hogy ha legközelebbi napok alatt az idő kedvezőbbre nem fordul, gabona kivitelről aligha lehet szó.

Ha termésünk oly mérvű lesz, hogy csakis saját szükségletünk e fedezze, akkor sokáig marad emlékeztünkben az 1872-ik év, amennyiben bőaratt sok pénz és élénk forgalmat idéz elő, ellenkezőleg pénzsűk viszonyok közt élve, a kereskedelem minden ágazata pang. B. L.

A nyiregyházi terménycarnoknál június hó 1-én bejegyzett terményárak.

Piaozí ár	Kereskedési ár 100 köböltölkezdre
Rozs 00—00 fontos	3.70—75
78—80	„
79—80	3.75—3.80
Buza	5.00—5.50
Arpa	2.80—3.00
Zab	1.80—00
Tengeri	3.50—4.00
Köles	„
Bab, tiszta fehér	3.75—4.00
Káposztarepce	„
Lenmag	„
Gomborka	„
Kendermag	„
Mák	„
Napraforgóolaj	24.00—24.00
Szesz 30 fokú magy. iteze	26—27
„	26—26

Nyílt tér.)*

L. O. felhívatik tartozásának rögtöni lefizetésére; különben egész neve kitétetik. Nyiregyháza, május 31. 1872.

Dilliberger Lajos.

*) E rovatban közölttekért, csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

Felölös szerkesztő: K. Kmethy István.

Árverési hirdetmény.

A nyiregyházi kir. tsvszék tkönyvi osztálya részéről ezennel közhírré tétetik, miként a bécsi Vindobona jelzalog biztosítói társaságknak B. Vay Alajosné született Szentmiklósi Anna elleni végrehajtási ügyében utóbbi tő végrehajtás alá vont, és a kékcsei 18. sz. tkönyvben A. L. 1—5. sorszám alatt bevezetett ingatlan nemesi javak a f. 1872. évi júliushó 15. és szükség esetében a f. 1872. évi augusztushó 26. napján d. e. 10 órákor a helyszínen tartandó nyilvános árverésen a leg-többet ígérnek el fognak adatni.

Feltételek a következők:

1. Kikiáltási ár 113988 ft.
 2. Bánompénz 11398 ft.
 3. A vételár 1/3 része a leütéstől számítandó 4 hó, a második 1/3 része 8 hó, s a harmadik 1/3 része 12 hó alatt lesz eszedékes 6% kamataival együtt lefizetendő, s a bánompénz az utolsó részletbe fog be-tudatni.
 4. Vevő köteles az épületeket tűzkár ellen azonnal biztosítani.
- Nyiregyházi kir. tszék tkvi osztályának 1872-ik febr. 3-án tartott üléséből.

Papp László, kiadó.

Nyiregyházi ügynökünk Nádassy József ur lekőszönvén, intézetünk képviselőtét Kubassy Gusztáv urra ruháztuk át.

„Haza” magy. életbiztosító-bank debreczeni vezérigynöke. Kics József, vezérigynök.

